

Ski kommune

HANDLINGSPLAN FOR FOREBYGGING AV RADIKALISERING

Ski kommune

SLT

Samordning av lokale rus- og
kriminalitetsforebyggende tiltak

POLITIET

Innhold

Innledning.....	2
1. Radikalisering.....	3
Dagens situasjon – PSTs trusselvurdering for 2018.....	3
Hvorfor blir noen radikalisert?	4
Radikaliseringsprosessen	4
Utenforskap.....	5
2. Hvordan forebygger vi?.....	7
De allmennsosiale arenaene.....	7
3. Mulige bekymringstegn.....	8
4. Jeg er bekymret – hva gjør jeg?	9
Deling av informasjon / taushetsplikt	9
Ansatt:.....	10
Steg	10
Ansvar	10
Privatperson:	11
Aktuelle nettsider:.....	11
VEDLEGG	14
Innledning til samtalen	15

Innledning

Terrorhandlingene 22.juli i Norge, angrepet mot franske Charlie Hebdo i 2015 og bombene på toget i Madrid i 2005 er alle eksempler på handlinger som sitter ferskt i minnet når vi tenker på radikaliserings og terrorisme. Terror er den aller ytterste konsekvens av radikaliserings og voldelig ekstremisme og det er derfor viktig å sikre god beredskap og forebygging på dette feltet.

I regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme¹ legges det fokus på at man ønsker en bred innsats for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Videre skrives det at «Det kan være ulike grunner til at personer søker seg til ekstreme miljøer. Det er nødvendig med tidlig innsats fra en rekke aktører for å øke mulighetene til å lykkes i det forebyggende arbeidet. Utfordringene må møtes med kunnskap om fenomenet, om risiko- og motivasjonsfaktorer, om hva man gjør når bekymring oppstår og hvilke tiltak som kan settes inn». Videre er det blitt skrevet en avhandling om kommuners rolle på feltet². Avhandlingen indikerer at en lokal, kommunal modell for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme blant annet bør dekke følgende behov: Bedre kunnskap for kunne sette inn målrettede tiltak ovenfor enkeltpersoner og miljøer, råd og veiledning til ansatte i førstelinjetjenesten og i sivilsamfunnet, og forsterket oppfølging og koordinering i alvorlige saker. Alt dette har lagt føringer for handlingsplanen, i tillegg til inspirasjon fra andre kommunale handlingsplaner og Skis forrige handlingsplan (2016-2018).

I politirådsavtalen mellom Ski kommune og Øst politidistrikt (inngått 30.1.2019) er det vedtatt felles prioritering av innsatsområder, deriblant radikaliserings/utenforskap. Som en del av dette arbeidet og fordi den forrige handlingsplanen skulle evalueres og rulleres startet arbeidet med å utarbeide en ny handlingsplan.

SLT-koordineringsgruppe nedsatte mot årets slutt i 2018 en arbeidsgruppe som skulle jobbe med den nye handlingsplanen. Gruppen har bestått av: Oppegård og Ski kommunes SLT-koordinatorer, radikaliseringskoordinator i Øst politidistrikt, leder ettervern EM (Ski) og leder for bosetting og kvalifisering NAV (Ski). Referansegruppen for arbeidet var bredere og bestod av alle kommunens virksomhetsledere, kommuneoverlegen, familievoldskoordinator og politikontakten.

¹ Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2014). Justis- og beredskapsdepartementet.

² Forebygging av voldelig ekstremisme – Hva er kommunens rolle? HIOA/NIBR, 2015-2016).

1. Radikalisering

Dagens situasjon – PSTs trusselvurdering for 2019

Året vil være preget av en rekke sammensatte utfordringer. Personer og grupper inspirert av ekstrem islamistisk ideologi vil være den primære terrortrusselen mot Norge. Det er lite sannsynlig at høyreekstreme vil begå terrorhandlinger i 2019⁴. Den siste tiden er det registrert økt aktivitet i deler av det venstreekstremer miljøet. Trusselvurderingen sier at en del politikere vil motta trusler og hatske ytringer på bakgrunn av de politiske sakene de fronter. De fleste trussel-aktørene har imidlertid en lav kapasitet og evne til å begå vold, og PST forventet ikke at dette ville endre seg i 2018⁵. Øst politidistrikt ser den samme utfordringen og en økning i demonstrasjoner og markeringer, blant annet kan økt aktivitet i flyveblad-utdeling, plakater og aktivitet i sosiale medier nevnes.

Sentrale begrep ³	
Radikalisering	Radikalisering, betyr « <i>prosessen der personer utvikler aksept for eller vilje til å støtte eller delta i voldshandlinger for å oppnå politiske, ideologiske eller religiøse målsetninger</i> » ¹ . Det er her viktig å skille mellom <i>radikalisering</i> og det er å være <i>radikal</i> . Det er viljen til å bruke vold eller støtte bruk av vold som er sentralt når vi snakker om radikalisering.
Voldelig ekstremisme	Voldelig ekstremisme omhandler personer som er villige til å bruke vold for å nå sine mål, enten disse er ideologiske, politiske eller religiøse. Den voldelige ekstremismen kan være relatert til høyreekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme m.m.
Hatkriminalitet	Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av negative holdninger til en person, eller gruppes faktiske eller oppfattede etnisitet, religion, politiske tilhørighet, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk eller nedsatte funksjonsevne. Hvis motivet helt eller delvis er for eksempel rasistiske holdninger mot en person med annen etnisitet enn gjerningsmannen, defineres det som hatkriminalitet (Straffeloven § 185).
Utenforskap	Utenforskap eller sosial eksklusjon, kan forstås som individuelle og strukturelle mekanismer eller barrierer for deltakelse på ulike arenaer. Ulikheter i helse, utfordringer med rus, psykiske lidelser, lav deltakelse i fritidsaktiviteter, prestasjonspress, ulikheter i økonomi, samt ulike muligheter for å følge utdanningsløp og skaffe seg jobb, er eksempler på forhold som kan føre til utenforskap.

³ Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme (2014). Justis- og beredskapsdepartementet.

⁴ PSTs trusselvurdering, 2019. Se PST.no.

⁵ PSTs trusselvurdering, 2018. Se PST.no.

Hvorfor blir noen radikalisert?

En radikaliseringsprosess varierer ofte fra person til person og skjer innenfor alle typer kulturell bakgrunn, livssyn og politiske retninger. Tidsperspektivet kan variere ved at det kan skje gradvis over lengre tid, men det kan også fremstå som en mer akutt endring hos personen. Faktorer som gjør det lettere å bli radikalisert kan være av personlig, familiær eller sosial art, for eksempel:

Opplevelse av marginalisering og diskriminering	Manglende tilhørighet
Skoleproblemer, språkutfordringer	Arbeidsledighet
Psykisk helse	Kriminalitet og/eller rus
Traumer	Ensomhet
Behov for fellesskap og anerkjennelse	Mobbing
Spenning	Følelse av annerledeshet
Problemer i familien	Manglende anerkjennelse
Lav sosial status	Sårbarhet
	Krenkelser

Radikaliseringsprosessen

Som man ser over er det en rekke ulike faktorer kan være med å påvirke en radikaliseringsprosess. Ofte handler en slik prosess om psykisk sårbarhet, identitetskonflikt og konspirasjonsteorier. Det kan for den enkelte for eksempel handle om:

- Søken om tilhørighet til en gruppe
- Behov for å følge ideologisk eller religiøs overbevisning
- Ønske om å komme vekk fra en vanskelig hverdag med opplevelse av frustrasjon, meningsløshet, lediggang, ensomhet og psykiske plager.
- Søken etter spenning
- Ønske om å hjelpe en av partene i en konflikt (krigssituasjon), affeksjon og sinne på vegne av en part⁶

⁶ Handlingsplanen forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme, SLT Indre Østfold, 2018-2020.

Vi kan også skille mellom push og pull faktorer som kan fremme eller hemme en radikaliseringsprosess⁷:

Press-faktorer (push)	Motivasjons-faktorer (pull)
<ul style="list-style-type: none">- utenforskap- opplevelse av diskriminering- opplevelse av rasisme- følelse av å bli krenket- opplevelse av urettferdighet- identitetssøkende- dårlig selvfølelse- manglende tro på løsninger via demokratiske midler- traumatiske opplevelser- meningsløshet	<ul style="list-style-type: none">- respekt- anerkjennelse- makt og kontroll- føle at man gjør noe meningsfylt- større hensikt med livet- tilhørighet, fellesskap og identitet- lojalitet til gruppe-medlemmene- forbilder (forelskelse eller respekt)- bekreftelse- attraktive ideologiske argumentet- spenning og eventyrlyst- samfunnsengasjert

Utenforskap

Mange av de ovennevnte eksemplene omhandler det man kaller «utenforskap», som beskrevet innledningsvis. Erfaringer viser at en av risikofaktorene for å trekkes til radikale miljøer som aksepterer voldelige uttrykk, er nettopp utenforskap og marginalisering. Individuell sårbarhet, samfunnsskapt hindringer og påkjenninger øker individets opplevelse av avmakt og manglende mulighet til å påvirke eget liv, som igjen kan bidra til å bygge oppunder radikaliseringsprosessen.

Marginalisering innebærer at noen ekskluderes, eventuelt faller helt utenfor gruppen, og dermed faller utenfor vanlig deltakelse på arenaer som de er forventet å delta på. Å motvirke marginalisering er dypest sett forankret i prinsippet om likeverdighet. Likeverdighet innebærer at alle deltar i fellesskapet ut fra sine egne forutsetninger og på egne premisser. For å få til dette må det være toleranse for ulikheter på de arenaene som særlig barn og unge befinner seg på, herunder også en romslighet for hva som anses for å være positive egenskaper, karaktertrekk eller ressurser som åpner for å virke positivt inn på fellesskapet.

⁷ Handlingsplanen forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme SLT Indre Østfold, 2018-2020.

Forskning fra Politihøgskolen (PHS)⁸ og RVTS-Øst⁹, viser også til at utenforskap ofte er starten på ekstrem radikaliserings. Det kan starte allerede i barneskolen, eksempelvis gjennom mobbing og barns følelse av annerledeshet. Vi mennesker trenger en følelse av tilhørighet og vil dermed søke etter dette. Dersom en ungdom eller voksen søker anerkjennelse og tilhørighet, kan ulike negative grupper av mennesker virke tiltrekkende fordi de kan tilby noe som mangler i ens eget liv eller de kan skape en endelig følelse av aksept for den utsatte.

Sosiale medier kan også være et sted som skaper utenforskap, da gjerne gjennom hatmeldinger, trusler og eksponering av vedkommende til venner og bekjente i negativ forstand. Det er familie/foreldre som er en av de viktigste støttebrikker for å oppdage/hindre at ungdommen blir radikalisert eller havner i utenforskap. Skole og samfunnet for øvrig har også en viktig rolle for å forhindre mobbing og at den enkelte blir utsatt for hets via sosiale medier. Ski kommune har blant annet utviklet en veileder om Digital kompetanse¹⁰.

Internett er en stor arena for radikaliserings, som er svært vanskelig å ha oversikt over. Internett og sosiale medier bidrar til at nettsider og kontakter med negativ innvirkning er lett tilgjengelig for både unge og voksne. Det er enkelt å finne tilhørighet til andre som mener det samme som en selv og det er lett å bli inkludert i dårlige nettverk. På den ene siden kan også det å operere på nett gjøre det vanskeligere for omverdenen å oppdage negative forbindelser og meninger, men på den andre siden kan uttrykk for politiske eller nye ytringer være svært synlig og enkelt å publisere, som igjen gjør at omverdenen kan plukke opp en eventuell negativ bevegelse i en ny retning. Det er viktig å huske på at de unge lever sitt liv fullt ut på sosiale medier og det er ofte her man kan plukke opp negative ytringer og holdninger.

⁸ Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. En kunnskapsstatus. (Tore Bjørge og Ingvild Magnæs Gjelsvik, 2015).

⁹ RVTS-kurslederkurs, radikaliserings og voldelig ekstremisme.

¹⁰ Veileder Digital Kompetanse. Ski kommune, 2018).

2. Hvordan forebygger vi?

Forebygging av radikaliserings kan generelt sett bygge på de samme grunnprinsipper som generell forebygging av kriminalitet¹¹. «En inkluderende by/bygd der alle har mulighet for deltakelse ut fra sine egne ressurser og interesser vil virke forebyggende både på sosial utstøting, marginalisering og kriminalitet»¹² og vi kommer naturlig nok tilbake til å snakke om det å forhindre utenforskap.

Ski kommune har fokus på tidlig innsats og ønsker å hindre uheldig utvikling som kan ende med kriminalitet (blant annet gjennom SLT-arbeidet¹³). Klarer man å skape robuste barn, unge og voksne gjennom følelsen av egenverdi og tilhørighet vil de kunne stå godt rustet i møte med ulike utfordringer i livet og på denne måten bidrar man til å forhindre en uheldig vei i livet. En god oppvekst, godt læringsmiljø og et godt støtteapparat er alt forebyggende for radikaliserings og annen negativ utvikling. Dette er et tverrfaglig ansvar, sammen med familie.

De allmennsosiale arenaene

Tidlig forebygging i barnehage og skole innebærer å sende tydelige signaler på at ulikhet både er akseptert og velkomment, og at den enkelte barnehageansatt eller lærer klarer å bygge videre på de iboende ressursene som hvert barn/ungdom innehar. Motsatt av marginaliseringsprosesser er empowerment-prosesser som fremmer mestring, deltakelse og integrering. Den individuelle styrken kan økes gjennom aktiviteter og skole som gir bedre selvfølelse og selvtillit, samt tilegnelse av økte kunnskaper og ferdigheter. Det å gi barn og unge gode mestringsopplevelser i barnehage og skole blir dermed sentralt i et forebyggingsperspektiv. Andre beskyttelsesfaktorer mot marginalisering og utenforskap er å gjøre det godt på skolen, ha venner, delta i aktiviteter og ha et støttende nettverk rundt seg.

Barnehage og skole må handle og melde bekymring når barn og unge mangler flere av faktorene som er nevnt over. Tidlig innsats og forebygging handler også om å ta tak i og handle dersom barn i barnehagen eller skole fremmer yringer som helt åpenbart faller inn under det som defineres som hatkriminalitet eller voldelig ekstremisme. I slike tilfeller må kommunalt ansatte være rustet til å håndtere og følge opp yringer og situasjoner. Det som blir viktig i denne sammenheng er derfor å kjenne til mulige bekymringstegn og videre hva man gjør når man er bekymret (Se del 3 og 4 i denne handlingsplanen).

¹¹ Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Justis- og beredskapsdepartementet (2014).

¹² Veileder: Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Fra bekymring til handling. Birkeland kommune)

¹³ Handlingsplan for SLT-arbeidet 2018/2019, Ski kommune.

3. Mulige bekymringstegn

I en radikaliseringsprosess vil man kunne se ulike kombinasjoner av bekymringstegn og nedenfor er det listet noen tips til flere forskjellige. Listen er hentet fra justis- og beredskapsdepartementets handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme¹⁴.

Bekymringstegn	
Uttalelser/ytringer	<ul style="list-style-type: none">• Intoleranse for andre synspunkter• Fiendebilder – vi og dem• Konspirasjonsteorier• Hatretorikk• Sympati for absolutte løsninger, som avskaffelse av demokrati• Legitimerer vold• Trusler om vold for å nå politiske mål
Interesser, utseende, symbolbruk	<ul style="list-style-type: none">• Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett• Endrer utseendet, klesdrakt m.m• Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner• Slutter på skolen eller med fritidsaktiviteter m.m.
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">• Opptatt av ekstremisme på internett og i sosiale medier• Deltar på demonstrasjoner eller i sammenstøt med andre grupper• Bruker trusler om vold som følge av ekstremisme• Hatkriminalitet• Reisevirksomhet som kan føre til økt radikaliserings og kontakt med ekstremister
Venner og sosiale nettverk	<ul style="list-style-type: none">• Endrer nettverk og omgangskrets• Omgås personer og grupper som er kjent for voldelig ekstremisme• Omgås grupper der det utøves trusler, vold eller annen kriminell virksomhet• Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

¹⁴ Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Justis og beredskapsdepartementet, 2014).

4. Jeg er bekymret – hva gjør jeg?

Tidlig innsats er et mål innenfor det forebyggende arbeidet mot radikaliseringsprosess, er det en rekke ressurser og instanser du kan støtte deg til i kommunen og hos lokalt politi. Det skal være en lav terskel for varsling ved bekymring.

Radikaliseringsgruppe - SLT er en tverrfaglig gruppe ledet av SLT-koordinator hvor bekymringer rundt enkeltindivid eller grupper kan meldes og drøftes. Kontakten skjer via SLT-koordinator. Radikaliseringsgruppen har egne retningslinjer de arbeider etter i møtet med bekymringen. Gruppen drøfter saken og vil sammen med melder vurdere videre tiltak. Gruppen skal vurdere nye bekymringer som kommer inn, koble på rett instans og kunne veilede tjenester og virksomheter. Andre instanser vil kunne trekkes inn i gruppen ved behov.

Radikaliseringsgruppe – SLT:

- SLT-koordinator (kontaktperson)
- Politikontakt
- Hjelper'n
- Familievoldskoordinator

Det er viktig å si ifra dersom du er bekymret for om noen er i ferd med å bli radikalisert. Ta kontakt med radikaliseringsgruppen så det kan undersøkes om noe faktisk er galt. Ved å ta kontakt med politiet eller kommunen kan du hjelpe personen du er bekymret for tilbake på rett spor. Ved å jobbe tverrfaglig søker man alltid å legge bekymringen på lavest mulig nivå. Noen ganger er det ikke politiet som tar den første kontakten med personen det er bekymring for og det er derfor viktig med et tett samarbeid mellom de som kjenner vedkommende og hjelpeapparatet.

Deling av informasjon / taushetsplikt

Som offentlig ansatt gjelder de samme lover vedrørende samarbeid, som i alle andre saker hvor flere samarbeidspartnere er involvert. Den enkelte tjenestes lovverk må tas hensyn til ved deling og lagring av informasjon og hver profesjon har ansvar for sin taushetsplikt og forvaltningen av denne. Regler for sensitive personopplysninger kan være relevante i saker av denne art. En persons politiske og/eller religiøse oppfatning er å anse som sensitive personopplysninger jf. Personopplysningsloven § 2. Det er viktig at påpeke at ved et samarbeid bør anonymisering eller samtykke ligge til grunn, men likevel presiseres det at plikten til å avverge alvorlige lovbrudd får foran lovgivningen om taushetsplikt: se Avvergesplikten i straffeloven § 196. Samtykke fra den aktuelle bør være på plass så tidlig som mulig for å få til et godt tverrfaglig samarbeid til beste for den unge/voksne.

På denne siden finner du steg for steg hva du som ansatt **skal** gjøre dersom du er bekymret for en ungdom eller voksen i forbindelse med radikaliserings og ekstremisme.

Ansatt:

Er du ansatt ved skole, barnevern, NAV, psykisk helse, barne- og ungdomstjenester, barnehage, mottak, fritidsklubb eller på annen måte arbeider med barn, unge eller voksne som du er bekymret for, skal du gjøre følgende:

Steg	Ansvar
<p>1. Bekymringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vurder ulike bekymringstegn/grunnlaget for bekymringen. - Gjør helt klart for deg selv hva du er urolig for og tenk gjennom hva du trenger for å redusere din egen uro. - Søk etter kunnskap om temaet. - Ta ansvar for din bekymring. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansatt
<p>2. Drøft bekymringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drøft med din nærmeste leder og kollegaer, og/eller med eksterne som har relevant kompetanse og/eller radikaliseringsgruppa - SLT. <ul style="list-style-type: none"> - Vurder om det er behov for å ta en nærmere samtale med den bekymringen gjelder (se vedlegg om hvordan). - Det avtales eventuelt når og hvor dialogen skal foregå og hvem som i tilfelle skal gjøre det. - Slike drøftinger må skje innenfor gjeldende regler om taushetsplikt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansatt • Ledere • Radikaliseringsgruppa (SLT-koordinator) • Radikaliseringskontakt/lokalt politi • Politikontakt
<p>3. Gå i dialog med personen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ved dialog er det viktig å stille åpne spørsmål og bygge relasjon og tillit (se vedlegg). - Ved fortsatt bekymring etter samtalen skal din leder drøfte den med radikaliseringsgruppa (SLT) som tar stilling til hvorvidt en bekymringsmelding snarest skal sendes til politi og/eller barnevern. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansatt • Ledere • Radikaliseringsgruppa (SLT) • Radikaliseringskontakt/lokalt politi • Politikontakt • Barnevernet
<p>4. Oppfølging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Radikaliseringsgruppa - SLT klargjør hvem eller hvilken instans som er ansvarlig for den videre koordinering og oppfølging. Den som melder bekymring (leder) er fortsatt sentral i samarbeidet med radikaliseringsgruppa – SLT. - Foresatte bør være med i den videre oppfølgingen. Foreldre kan være en viktig støtte og det er viktig å jobbe tverrfaglig med hele familien for å forebygge videre radikalisering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansatt • Leder • Radikaliseringsgruppa (SLT) • Aktuelle instanser • Familien

Privatperson:

Er du privatperson og er bekymret for økende grad av radikalisering hos en venn, en nabo, en kollega, et barn, en forelder, øvrig familiemedlem, noen i din forening, menighet eller i fritidsarena kan du gjøre følgende:

→ **Ta bekymringen på alvor.**

Gjør klart for deg selv hva du er urolig for og tenk gjennom hva du trenger for å redusere din egen uro. Ta ansvar for din bekymring.

→ **Rådfør deg med fagfolk.**

Rådfør deg med politi, alarmtelefon eller andre fagfolk (SLT koordinatoren kommunen, radikaliseringskontakten ved lokalt politi eller i politidistriktet etc.) ved fortsatt bekymring.

Alvorlig bekymring skal meldes til PST eller politi

Kontaktinformasjon:

Follo politistasjon	64 99 30 00
SLT-koordinator	469 47 521
PST	settes over via 02800
Ski kommune	64 87 87 00
Hjelper'n	990 82 697
Alarmtelefon for barn og unge	116 111
Ski barnevernstjeneste	64 87 84 01
Barnevernsvakten	91 71 96 15

Aktuelle nettsider:

[Undervisningsopplegg radikalisering VG1/VG1](#)

[Regjeringens nettside om radikalisering](#)

[SALTO – veileder for håndtering av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme](#)

[Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging](#)

[SLT-koordinator](#)

www.radikalisering.no

5. Tiltaksoversikt

Samordning og samarbeid

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
1. Nasjonal handlingsplan – oppfølging	Regjeringens handlingsplan fra 2014 gir kommuner og politidistriktene ansvar for å koordinere og sette i verk tiltak lokalt. Ski kommune skal sammen med lokalt politi og eventuelt andre kommuner i nærhet koordinere og sette i verk forebyggingstiltak på området	Kommunen (gjennom SLT-koordinator) og lokalt politi
2. Koordinering av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings	Radikaliseringsgruppa – SLT, bestående av SLT-koordinator, radikaliseringskontakt/politikontakt, Hjelper'n og familievoldskoordinator tar imot bekymringer omkring enkeltpersoner eller grupper på feltet. Iverksetter tiltak og oppfølging i samarbeid med eier av bekymringen og aktuelle instanser.	Radikaliseringsgruppen SLT.
3. Politirådsmøter	Temaet radikaliserings/utenforskap tas opp på politirådsmøter. Status, tiltak og behov for kompetanse vurderes.	Politirådet

Trygge og inkluderende nærmiljø

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
4. Motvirke utenforskap, mobbing og krenkelser, sikre inkludering	I kommunen jobbes det kontinuerlig med å fremme og oppnå trygge og inkluderende læringsmiljø gjennom en rekke tiltak. Det bør rettes et fokus mot kompetanseheving på området mot de i kommunen som blant annet jobber med ungdom og voksne i risikozonen	Aktuelle virksomheter
5. Flex ID	Ved sammenslåing av Ski og Oppegård kommuner til Nordre Follo bør man se på muligheten for å innføre Flex ID. Oppegård benytter dette tiltaket	Aktuelle virksomheter (boliger for enslige mindreårige flyktninger).

Oppfølging av ekstreme personer og miljøer

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
6. Kommunens virksomheter melder bekymring	Kommunens virksomheter skal kjenne til handlingsplanen og hvor de skal melde sin bekymring (Radikaliseringsgruppa – SLT).	Aktuelle virksomheter

Kompetanseheving

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
7. Detaljert og spesifikk kompetanseheving av radikaliseringsgruppe - SLT.	Radikaliseringsgruppe – SLT bør gjennomgå kompetanseheving, eksempel: kurs gjennom RVTS. Dette bør skje snarest og senest i løpet av høsten 2019. Kompetanseheving bør skje jevnlig.	Radikaliseringsgruppe – SLT
8. Generell kompetanseheving ansatte	Det bør arrangeres felles fagdager på området for ansatte som arbeider med risikoutsatt ungdom og voksne. Det gjøres en vurdering på om dette kan gjøres i samarbeid med politiet og andre Follo-kommuner. Søknad om støtte til kompetanseheving sendes i samarbeid med Ås og Oppegård kommune i februar 2019, til Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging.	Radikaliseringsgruppe – SLT, gjennom SLT-koordinator.
9. Oppfølging av handlingsplanen	Handlingsplanen må gjøres kjent i virksomhetene. Den bør ikke bare presenteres når den er vedtatt, men også minnes om årlig. Dette foreslås fulgt opp av SLT-koordinator på rektormøter, virksomhetslederforum o.l.	SLT-koordinator og virksomhetene.

VEDLEGG

Viktige verktøy i oppfølgingen

Dialog som metode er bra for å forebygge voldelig ekstremisme: Metoden benyttes også i annet kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge – i kommune og politi. Dialog kan gi gode relasjoner, forståelse og respekt, som igjen kan sikre god forebygging, endring og trygghet – uten ekstremisme. Løsningsfokusert tilnærming, ved å spørre om personens drømmer, kan fortelle mye om hvor personen står og muligheter for endringer.

Bekymringssamtalen er mye benyttet av politiet i arbeidet med unge lovbrøyttere. Bekymringssamtale blir også, i en videreutviklet utgave (kalt avklaringsamtale), benyttet i arbeidet med å forebygge voldelig ekstremisme. Politiet kan gjennomføre samtale alene eller i samarbeid med kommunen og/eller andre instanser.

Samtaleverktøy – slik går du i dialog (direkte hentet fra «Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme» på regjeringen.no)

Det kan være utfordrende å snakke med personer som er eller er i ferd med å bli radikaliserede. Derfor er det viktig å forberede seg godt, slik at ikke frykt for å gjøre feil blir et hinder for å ta samtalen. Den som står nærmest til å ta samtalen er den som identifiserer bekymringen. Det kan være en lærer, helsesykepleier, ungdomsarbeider eller andre i førstelinjetjenesten som har direkte kontakt med ungdom.

Mange i førstelinjetjenesten har mye kompetanse på bruk av ulike samtaleverktøy. Det finnes mye god faglitteratur på dette området. Gjennom denne veilederen ønsker vi å gi et lite innblikk i hvordan man kan gå fram i samtaler som omhandler bekymring for radikaliserings.

Den første samtalen skal ha som formål å sjekke ut om det er fare for at personen er i en radikaliseringsprosess, og hvor langt den i tilfelle er kommet. Så må du vurdere, eventuelt sammen med andre, behov for oppfølging og hvem som i tilfelle vil være den rette instans til å gjøre dette.

Før samtalen

Ved den avtalte samtalen må det innhentes tilstrekkelig relevant informasjon for å kunne vurdere hvordan du best kan håndtere saken videre. Det er viktig å gjøre de undersøkelser som er mulig om personen i forkant av samtalen. Disse bør omfatte familieforhold, vennekrets/nettverk osv. slik at du/dere er godt forberedt. Avhengig av hvem som tar samtale og omstendighetene rundt, bør dere avklare hvem som eventuelt bør være med under samtalen, foreldre/foresatte, barnevern, annen tillitsperson og eventuelle behov for tolk osv.

Innledning til samtalen

Det er viktig å legge til rette for en god atmosfære, slik at det blir enklere å skape tillit og et godt samarbeidsklima. Det er fint å starte med å småprate litt om vær og vind, og gjennom dette finne ut hvilket kognitivt nivå du skal legge samtalen på, dersom du ikke kjenner personen fra før. Det er viktig å tilpasse språket slik at du ikke snakker for vanskelig eller for enkelt/banalt. [Vær bevisst din egen oppfatning](#) av personen du skal snakke med og målet med samtalen. Husk at ærlighet innbyr til tillit.

Underveis i samtalen

Hovedfokuset skal være å stimulere til refleksjon hos den bekymringen gjelder. Bruk derfor åpne spørsmål og vis interesse rundt hvem personen er, hvilke nettverk han/hun har, hvordan han/hun fungerer på skole/jobb, med venner, familie, fritidsaktiviteter og interesser.

Åpne spørsmål

Åpne spørsmål innbyr til refleksjon og utdypende svar og innledes med ordene hva, hvem, hvilke, hvilken, hvordan, hvor, når.

Lukkede spørsmål kan fort avgrense samtalen: - har du... - liker du... - mener du at... gir mulighet til kun å svare ja eller nei.

Oppsummeringer

Dette kan du gjøre ved å si "da hører jeg at du sier..... har jeg oppfattet riktig?" eller "da forstår jeg det som at..... har jeg forstått deg riktig?"

Unngå ideologiske, politiske eller religiøse diskusjoner. Det vesentlige er hva slags framtidsutsikter han/hun har for seg selv, og hvordan dette vil påvirke familie og omgivelser.

Å lytte

[Vis nysgjerrighet ved å lytte aktivt](#). Gjør gjerne oppsummeringer underveis for å forsikre deg om at du får en riktig forståelse av det som blir sagt. La han/hun få god tid til å tenke før han/hun svarer, og legg inn korte pauser. Noen ganger må en som hjelper også tåle å være i stillhet før en går videre.

Pauser

Beregn god tid til samtalen slik at den ikke bærer preg av hastverk. La han/hun få tid til å tenke seg om og finne sine svar på spørsmålene. Pausene bør imidlertid ikke bli så lange at de føles ubehagelige eller påtatt.

Fem feller å unngå

Det er viktig å være klar over følgende momenter som lett bidrar til å lukke samtalen:

1. Spørreordet *hvorfor*. Dette er et ord som provoserer, og som kan sette personen i en forsvarsposisjon og dermed raskt «lukker/slår av» samtalen.
2. Ekspertrollen – Det er viktig å være ydmyk og unngå en dømmende og kritisk holdning som både kan virke provoserende og gi skyldfølelse.
3. Stigmatisering/sette i bås – Vær nøytral og unngå å vise egne meninger og holdninger. De er irrelevante i denne situasjonen.
4. Argumentasjon – Samtalen skal stimulere til refleksjon hos personen du snakker med. Dette gjøres best ved å stille åpne spørsmål uten å gi uttrykk for egne meninger eller kunnskap.
5. Konfrontasjon – Konfrontasjon bør kun gjøres i form av en klargjøring innledningsvis, hvor du gjør rede for bekymringen og grunnen til behovet for samtalen. All annen konfrontasjon kan virke provoserende på en slik måte at det stopper opp for samtalen.